

Les Obagues 27 set. 08

- Josep Vallverdú -

Fa quinze anys se celebrava el desè aniversari de Les Obagues. En aquella ocasió va fer-se un acte commemoratiu, amb un bon nombre de convidats. L'escenari era la vella casa, deliciosament postmodernista, amb el seu aire compacte, les arbredes monumentals, i una rusticitat diríem que a flor de pell. Vaig tenir el plaer de dir-hi uns mots, que no recordo ara, però que de segur posarien de manifest preocupacions sobre la cohesió de la nostra societat civil i la formació primerenca dels seus components. L'ambient d'aquella tarda fou entranyable, la proximitat de tots els elements de l'escenari físic transmetia una aura de família, teníem el forn a tocar, el portal allí mateix, i tot era a pocs metres de nosaltres. Tan pròxim era tot que les primeres reaccions al meu parlament no van venir del públic, sinó de les oques i dels ànecs que deu passes enllà xipollejaven per la tolla i que no sé si em victorejaven o m'escridassaven.

Passats aquests quinze anys, la commemoració dels vint-i-cinc, amb tota la solemnitat i el pes que li escauen, presenta una saborosa experiència: l'empresa fa un quart de segle que camina, i s'ha fet gran. També s'han fet grans aquells xicots esforçats i generosos que un dia van posar-la en marxa, i que jo coneixia del temps que seien als pupitres escolars. Durant aquests quinze anys visitat l'antic centre centenars i centenars de criatures, amb els seus acompanyants, i els responsables de l'empresa han densificat projectes, i han viscut dies de goig i dies núvols, i el pas dels anys els ha ofert ocasions benèfiques i alguna pedregada tràgica. El primer que em permeto de fer és felicitar-los pel seu sentit de responsabilitat, el seu encert a combinar, en aquestes noves i espectaculars instal·lacions, la tradició que implantaren i la necessària modernitat i adiantament en espais i en ritmes. El meu homenatge d'admiració i simpatia totals..

Per a què serveix una granja escola o en d'altres mots, un camp d'aprenentatge? Diríem potser, que s'errveix per a oxigenar-se fora de la ciutat, per a un oci? No només això. Un oci, si es vol positiu i tot, pot ser viscut en unes colònies o unes estades lluny el ciment. Un camp d'aprenentatge és una mena de llibre de la natura, un llibre, però on es combinen essencialment uns coneixements lligats a la tradició rural no només en allò que tenen d'estrictament tel·lúric, aferrat a la terra, i diríem passiu, sinó un llibre-testimoni de l'adequació de la persona al medi, és a dir: aquí no tenim una vaca per saber com és sinó per veure-la produir llet i extreure-se-la en el munyidor; i si ha vedellat per saber com i cada quan el vedell s'amorra al braguer de la mare; Aquí la mel s'extreu de l'arna i s'aprèn el què i el com i el perquè del misteri de l'abellerar, i de les flors de què depèn. En una granja-escola o camp d'aprenentatge el segon dia de ser aquí res no sembla nou ni inexplicable, tantes coses han penetrat dins l'esperit del jove estadant per una osmosi delicada i convincent, que el seu esperit només espera més revelacions, i més coneixements, i els obtindrà, perquè aquí es pretèn que qui s'hi allotgi reflexioni en allò

que s'hi fa .

Sempre he cregut, al capdavall de molts anys d'estudi, de molts títols i d'exercir l'ensenyament en totes els graus , que té raó aquella màxima que afirma " *s'aprèn més fora de l'escola , és a dir, a la vida, que no a l'escola* ", però jo afegeixo : a condició que hagi anat a l'escola.

I és que ,casualment aquest nom, **camp d'aprenentatge** ,en ell mateix porta la seva batalla ,la seva victòria. Aquí s'hi aprèn allò que a les aules no pot ensenyar-se . Aquí es viu la vida; les plantes hi creixen, i quan moren moltes van a formar compost ; els animals hi viuen en un règim relativament lliure i fan el que han de fer, produir ous i llet, i cuiro, i carn i fems ; aquí es mostra senzillament com podem tractar la terra, des de la llaurada primera a la preparació per a plantar-hi els vegetals esmentats abans , o fins i tot la terra per a directa aplicació, la tàpia, la tova, el maó i la ceràmica. El derivats de l'agricultura i la ramaderia, el bon oli, el saborós formatge...El pa, que aquí es pasta i s'enforna: quan un nen o una nena ha fet i cuit una galeta, sap de debò què és una galeta, i millor si n'accepta l'excel·lència no pel sabor només, sinó perquè, com es diu a la missa, "és un fruit de la terra i del treball dels homes", en aquest cas fruit del seu propi treball personal .

Quan han passat per aquest camp els minyons i les noietaes, i més com més disciplinats hagin tingut el seu esperit i la seva voluntat, han adquirit o començat a adquirir aquell tresor que deriva d'una aproximació activa a la vida rural i a la tradició del treball directe per a la subsistència . I això els acostava a aquelles persones que hem tingut la sort, diria la impagable sort, d'haver compartit des de petits una formació doble: la que deriva del llibre i de la convivència ciutadana i la que prové del contacte directe amb la vida rural, i amb l'experiència de les feines del camp i les domèstiques del mas o de la casa de poble .

I parlant de pobles , els fruits que aquí obtenen per a unes bases de formació total els nens de ciutat , són també extensibles als de les viles i dels pobles : sí, perquè avui els nuclis rurals són més urbans , ciutadegen més . De les cases han desaparegut els corrals i els animals de pota rodona, van esborrant-se les corralines. Fer hort directe es quasi excusivament cosa dels jaios. Ningú no té vaques, s'esfumen les vaqueries que hi havia arreu, i els ramats de bestiar de llana no són tan visibles. L'elaboració de productes a casa ha minvat escandalosament, en queden alguns vestigis de conserves ,també en declivi, alguna confitura i tupina, tant com queden àvies tradicionals, que al seu torn també són substituïdes per àvies molt més modernes i cada vegada amb menys temps o determini per a les esmentades tasques .Tots aquells processos elaboradors han passat a la indústria, però el gust de la conserva de tomata de casa no pot comparar-se al que adquirim a la botiga d'autoservei I aquesta és una realitat que s'apren o s'endevina

també en aquests camps d'aprenentatge. I per damunt de tot, aquí no hi ha trampa, les flors són de debò, l'oli és autèntic, la síndria pesa un quintà ,les bèsties fan la pudor natural que han de fer. D'ara endavant els noiets i nenes que vénen aquí no diran mai

més, banalitzant i generalitzant , en passar vora un tros verdejant: "mira, un camp de cols"!

Volem dir amb això que la ruralia és sempre bona, enrobusteix la persona i la ciutat la mutila? És clar que no. En la dècada dels vuitanta es va celebrar una jornada d'homenatge als mestres organitzada per la Generalitat, i en el parlament meu al Saló Sant Jordi del Palau de la Generalitat ,vaig citar la falla del ratolí de camp i el ratolí de ciutat. Ja sabeu, el de ciutat convida el de camp que vagi a tastar les maravelles ciutadanes, però el de camp s'adona que allà baix són més els perills que no les virtuts i se'n torna a l'ample món del terròs. Però afegia jo, matisant, que la falla és simplificadora , no tot és bo aquí i dolent allí,arreu hi ha de tot . Ara, cal conèixer i admetre aquesta doble riquesa. I per tant, en un món on les coses perden els seus perfils definidors i on a molts nens els han hagut de portar a una hípica perquè vegin un cavall de debò i no els de la pel.lícula del Far West, també convé que vagin a Les Obagues , (per exemple) a tocar els cavalls. Un cavall cal sentir-li el baf, la suor, cal pentinar-lo . A mi, del temps que acompanyava el meu oncle veterinari , me n'ha quedat aquesta consciència del tacte, que és una forma de coneixement.

I qui diu tocar el cavall diu escoltar el xerric dels catúfols i la cadena del molí de vent quan puja l'aigua. I el belar tremolós del cabridet,l'escatainar de l'aviram, i percebre i entomar l'aire de serenitat que plana sobre aquesta plana.

Diria , encara, que les experiències de l'infant en un espai com aquest, format de tants d'espais, tenen la virtut afegida de l'adhesió col.lectiva al ritme i al temps d'aquí .O sigui que per una banda els nens o les nenes s'enriqueixen d'uns coneixements i d'una imatge diferent del món, i això ho interioritzen ; i al mateix temps prenen consciència que els companys viuen les mateixes experiències, i es fan crítics sobre la forma que tenen els altres d'assimilar.-les , més de pressa, amb més totalitat o amb la mateixa, pareguda o menor intensitat que ells mateixos. Observar com qui tenim al costat assimila, entén quelcom, és una forma indirecta de viure el fenomen de l'aprenentatge, la consciència de la didàctica.

Els acompanyants, que solen ser mestres o monitors de les escoles i instituts de procedència, si són sincers confessaran que, enllà de la cura del material humà que tenen al seu càrrec, aquells dies ells també amplien els seus horitzons, i obtenen unes experiències que de segur afavoriran la globalitat de la seva tasca educativa.

De retruc les famílies se'n beneficiaran., no en tinguem el més mínim dubte. I nosaltres, els sortosos reunits aquí, també, només amb la breu estada d'avui.

Les Obagues són un camí de salut.

Us la desitjo tota.